

Proces a událostné dění

„Událostné dění“ (jako pojem) nepochybně spadá pod obecnější pojem „procesu“; zatímco však jako proces můžeme označit i každý mechanický pohyb (např. pohyb laviny), událostí rozumíme proces, který má svůj počátek, průběh a konec. A nyní záleží na tom, čím je takový počátek a konec (eventuelně vůbec rozsah) určen a garantován. Buď jde o událostné dění ve smyslu pravé události, tj. takové, která je vnitřně sjednocena (integrována), anebo jde u událost „nepravou“, jejíž jednota je založena na přístupu (vidění, vnímání, interpretaci) vnějšího „pozorovatele“ či spíše „aktéra“. Tak např. dějinné události nejsou samy o sobě odděleny ani svým počátkem, ani svým koncem od ostatního dění, ale nejsou nijak „objektivně“ vymezeny ani od širších okolností a podmínek, bez nichž by ostatně někdy nebyly ani možné nebo by měly jiný význam, jiný smysl. Protože však dějinné události nejsou ve vzájemných vztazích jen přímo, nýbrž také a dokonce především prostřednictvím subjektů, tj. lidí, kteří tomu, co se s nimi a kolem nich děje, nějak rozumějí, na základě takové porozumění jednají a tak ony události nejen ovlivňují, ale umožňují, spoluutvářejí a přímo nesou, není různé chápání dějinných událostí žádným pouhým epifenomémem, ale jednou z důležitých jejich konstitutivních prvků. Právě proto ani tyto „nepravé“ události, totiž dějinné, nelze považovat za pouhé „procesy“, jakými jsou třeba sopečné výbuchy, zemětřesení, záplavy apod. (které ovšem na dějiny a zejména konkrétní dějinné události) mohou mít závažný vliv; ovšem i tento vliv je vždy také prostředkován tím, jak si lidé takové mimodějinné a původně nedějinné „procesy“ uvědomují a jak je interpretují. Naproti tomu pravé události, tj. takové, které jsou vnitřně sjednoceným, integrovaným (a tedy událostným) děním, jež má svůj počátek, průběh a konec, nepotřebují být jako takové vnímány a chápány, nýbrž stačí si samy a samy také udržují integritu svého průběhu. Takové integrita neznamená ovšem nutně nějakou uzavřenost, obklíčenost a sevřenost v důsledku nějakého vnějšího omezení a vymezení (i když se někdy i k něčemu takovému jakoby blíží). Tak např. každá buňka je omezena svou buněčnou blánou, ale není to buněčná blána, která ustavuje a garantuje vnitřní sjednocenost buňky. Na druhé straně náleží k základním funkcím (resp. k vybavení) buněčné blány, že je oběma směry specificky, tj. selektivně propustná. V tom smyslu vnitrobuněčné dění není jen procesem, nýbrž je integrovaným (řízeným, kontrolovaným) procesem, neboli událostným děním (a buňka sama o sobě a pro sebe je rozsáhlou komplikovanou, ale vnitřně sjednocenou událostí).

(Písek, 040101-2.)